

skellige lande: Indien, Kina, Mexico og Tanzania; disse kapitler er skrevet af »lokale« forfattere. Til slut er der et kapitel af Leontief om jordens økonomi år 2000 baseret – naturligvis – på en input-output model. Hæftet er som vanligt med firmaets bøger såre vel illustreret.

Henning Mørch

Application of remote sensing to agricultural production forecasting/Ed. by A. Berg. A. A. Balkema Publishers, Rotterdam 1981. VI, 266 s., ill., 25 cm, Hfl. 120,-.

I efteråret 1979 afholdtes på EF-forskningscentret Ispra i Norditalien et kursus med ovennævnte emne. Denne bog indeholder de fleste af de foredrag, som blev holdt ved den lejlighed.

Formålet med kurset var at pege på mulighederne for at anvende satellitopsamlede informationer i forbindelse med høstudbytteforudsigelser på europæisk plan. Hidtil har satellitinformationer fortrinsvis været benyttet til estimering af tilsæt areal (f.eks. i amerikanernes LACIE-projekt, som sigtede på forudsigelse af USSR's hvedehøst).

Bogen indeholder tre afsnit: Det første beskæftiger sig med generelle forhold omkring produktionsudviklingen i Europa og hele verden, med plantefysiologiske og bioklimatiske faktorer samt med sammenhængen mellem afgrøders fysiske egenskaber og deres spektrale signatur. Andet afsnit diskuterer forskellige typer modeller, der producerer høstforudsigelser på grundlag af klimadata. Tredie afsnit beskæftiger sig specielt med, hvordan information fra remote sensing systemer kan anvendes i høstforudsigelsesmodellerne.

P.g.a. den store bredde, de mange forskellige forfattere og den relativt løse redaktion er bogen ganske inhomogen, men mange kapitler indeholder værdifulde, kortfattede behandlinger af emnerne.

Kjeld Rasmussen

Andrew Goudie: The human impact: man's role in environmental change.

Basil Blackwell Publisher, Oxford 1981. X, 316 s. ill. 25 cm. Paperback: £6.50. Library ed.: £15.-.

»The Human Impact« dækker et meget bredt spektrum af fænomener i det kulturprægede eller -skabte landskab. Indholdet er delt op i virkningen på vegetation, dyr, jordbund, vand, geomorfologi og på klima/atmosfære.

Det er et meget stort stof, der er samlet i bogen, og da billederne er veldokumenterede, kan læsningen danne indgang til videre fordybelse. Specialister vil uden tvivl savne emner (fx om risavlens indflydelse på natu-

ren), men gennemgående er det imponerende, hvad der er kommet med.

Bogen er meget velskrevet og lettilgængelig. Et godt eksempel på de emnemæssige fordele opretholdelsen af et integreret geografisk institut kan medføre. »The Human Impact« er absolut anbefalelsesværdig som inspirationsbog for undervisning i geografi på alle trin.

Sofus Christiansen

Geography, ideology and social concern/ed. by D. R. Stoddart.

Basil Blackwell Publisher, Oxford 1981. VI, 250 s. ill. 23 cm. Paperback: £5.50. Library ed.: £12.-.

Denne essaysamling er blevet til som resultatet af et fælles symposium mellem I. G. U.'s Commission on the History of Geographical Thought og International Union of the History and Philosophy of Science. 12 forfattere har hver leveret et bidrag til et revisionistisk syn på geografens historie, hvori hovedvægten ligger i, hvad geografer gør, hvordan og hvorfor. Det har været tanken at analysere en række pionerer inden for geografien ud fra deres egen samtid og deres opfattelse af egen tid for at se, hvordan den afspejler deres sociale ståsted. Herom siger Olavi Granö f.eks.: Det drejer sig om at anskue geografens historiske udvikling som formel akademisk disciplin uden den slaviske vedhængen til landets traditioner.

Videnskaben skal ikke længere betragtes som en simpel refleksion af studieobjektet, men som en del af samfundet. H. Capel lægger særlig vægt på det forhold, at de geografiske selskabers repræsentanter på et tidspunkt bliver aktører i universiteternes verden, med indholdsmæssige såvel som metode-mæssige ændringer til følge og rettet mod et mere integreret perspektiv.

Viggo Hansen

Hugh Beach: Reindeer-herd management in transition: the case of Tuorpon Saameby in Northern Sweden. Acta Universitatis Upsaliensis. Uppsala studies in cultural anthropology, 3.

Almqvist & Wiksell International, Uppsala, 1981. XIX, 542 s. ill. & 1 kort, 25 cm. S.kr. 146,50.

Et af de bærende principper i Beach's kæmpearbejde er det holistiske, en slags systemopfattelse følgende den amerikanske antropolog Bateson. Ud fra denne opfattelse søges Tuorpen Samernes overgang fra intensiv til extensiv rendrift belyst.

Bogens 1. del er en grundig gennemgang af Tuorpons historie. I anden del beskrives

styring og rationalisering af hordens drift, og endelig i tredje del gøres Tuorpons situation og forventelige fremtid op.

Arbejdet er overordentligt grundigt og gennemanalyserer sit casestudy både i dets øjeblikkelige funktion og – især – i relation til de problemer, co-eksistensen mellem samer og det moderne samfund giver anledning til. Man savner måske en nøjere økonomisk og økologisk analyse, men bortset fra dette giver bogen meget materiale til de diskussioner, både Norge og Sverige oplever for tiden. Beach's arbejde er – trods sine 542 sider – ret letlæst. Det hører med i den voksende litteratur om samerne som et væsentligt arbejde.

Sofus Christiansen

Maurice Kirk: Demographic and social change in Europe 1975-2000.

Liverpool University Press, Liverpool 1981. XVII, 167 s., ill. 24 cm. £9.50.

Denne bog er skrevet sammen på grundlag af arbejde i en »komité for befolkningsstudier« under Europarådet. Den handler, at dømme efter titlen, om den fremtidige befolkningsudvikling i Europa – det er jo al ære værd. Men dens største værdi ligger i, at der bringes en del retrospektivt materiale, som naturligt udgør en del af forudsætningerne for den fremtidige udvikling. Men det er langt fra blevet bogen om Europas befolkning. Dette skyldes dels, at den plads, der har været til rådighed, ikke synes at give mulighed for en videre dybtgående behandling, herunder komparativ behandling; dels er Øst-Europa – med en spændende befolkningsudvikling og en stor del af Europas befolkning – ladet ude af betragtning. Titlen synes at love en behandling af en vis sammenhæng mellem befolkningsudvikling og sociale (økonomiske?) forhold. Dette er dog ikke alt for iøjenspringende. Eksempelvis er oplagte muligheder i forbindelsen mellem erhverv/indkomst og dødelighed eller mellem sociale forhold og spædbørnsdødelighed stort set uomtalt. Der er ingen kartografiske fremstillinger (i en »regional« bog) af de omhandlede forhold, ligesom der er en katastrofal mangel på diagramatiske fremstillinger; derimod er der ganske mange tabeller. Referencerne omfatter stort set udelukkende »komiteen«s egne rapporter og seminarer.

Henning Mørch

Meera Bapat: Shanty town and city: the case of Poona. - Progress in planning, vol. 15, part 3.

Pergamon Press Ltd. Oxford 1981. S. 151-269 s., ill. 25 cm. \$13.50.

Byen Poona ligger i den indiske delstat Maharashtra i indlandet ca. 150 km sø for Bombay. Poona voksede kraftigt som følge af udbygningen af krigsindustrien under 2. verdenskrig og igen 1961-71, da en ny industriel ekspansion bredte sig hertil. I de nævnte perioder fik Poona en voldsom tilvækst af jordløse bønder og landarbejdere fortrinsvis fra staten selv. Boligbyggeriet kunne ikke følge med, hvorfor indhusningen skete i selvkonstruerede shanty-towns. Denne ekspansion er her dybtgående analyseret for demografiske komponenter og etniske forhold, for erhverv og indkomst. 1976 boede således 25% af befolkningen i 327 adskilte shanty-towns, spredt ud over hele bylegemet. Skildringen, ledsaget af talrige tabeller, giver det måske første virkeligt til bunds dokumenterede billede af denne situation, der præger så mange u-landes urbanisering, og siger også meget om det forhold, at shanty-town beboerne stort set selv må tage initiativerne til at forbedre bolig- og hygiejnestandarden, efter at kommunen har givet op, ligesom boligpolitikken ikke er tilpasset vilkår, disse fattige mennesker kan acceptere. Noget forbløffende har næsten alle indvandrere fundet et job efter få måneder, omend med en ringe aflønning. Velvalgte fotografier illustrerer en hel udviklingsrække af disse bydeles »husarkitektur«.

Viggo Hansen

Philip N. Slater: Remote sensing: optics and optical systems.

Addison-Wesley, London, 1980. XVI, 575 s., ill. 25 cm. Pris ikke oplyst.

Bogens undertitel beskriver indholdet betydeligt bedre end »reklametiteln«. Det er en glimrende og grundig håndbog for vurdering af de teoretiske forudsætninger for - og begrænsninger i - de fysiske forhold omkring dataregistreringsmetoder strækkende sig fra film og fotoapparaturer til diverse skannere.

Stoffet er meget logisk sammensat og ret så pædagogisk gennemgået. Efter et par brede indledende kapitler gennemgår Slater det elektromagnetiske spektrum og de teorier, der knytter sig hertil; spektroskopimetrien og farveteorien gennemgås før den elektromagnetiske strålings interaktion med atmosfæren. Derved er så skabt et godt grundlag for forståelse af kapitlet om jordens overflade og elektromagnetisk energi samt kapitlet om korrektioner for støj i signalet.

I tre kapitler gennemgås forskellige sensorer med udgangspunkt i øjet; via kamera og film føres læseren frem til de mere avancerede elektrooptiske registreringssystemer. Bogen afsluttes med et kapitel om nogle

af de satellitsystemer, der er i omløb; ret beset, må det være dette ikke særligt gode kapitel, der har retfærdiggjort bogens titel.

Jeg savner i meget høj grad nogle konkrete eksempler på sammenhængen mellem teorien - forudsætningerne - og de produkter, vi som brugere skal arbejde med. Og det gør, at jeg ikke kan anse bogen for velegnet som lærebog i Remote Sensing. Men, som sagt, det er en god håndbog i optik.

Sten Folving

Deutscher Geographentag, 42, 1979: Tagungsbericht und wissenschaftliche Abhandlungen/hrsrg. von Gerhard Sandner und Helmut Nuhn. Verhandlungen des Deutschen Geographentages; Bd. 42.

Franz Steiner Verlag, Wiesbaden 1980. XV, 612 s. ill. 25 cm, DM 88,-.

Med omkring 2000 deltagere er de tyske »Geographentagen« blevet et så gigantisk foretagende, at man har måttet opdele forsamlingen i mange »Fachsitzungen«. Den foreliggende beretning har da også skiftet karakter i forhold til tidligere derved, at det lokale stof - som var en vigtig informationskilde til Tysklands geografi - nu er udgået og erstattet af alment geografiske problemstillinger.

En tredjedel af bogen er hovedforedrag i deres fulde længde om så spredte emner som geomorfologi, klima, bebyggelse, industri og satellitbilled-anvendelse samt skolegeografis indhold. De resterende 400 sider refererer kort 5-6 emner fra hver af de 28 Fachsitzungen; men selv disse korte meddelelser kan give megen inspiration, og langt de fleste er affattet i en skematisk form med gengivelse af centrale figurer og litteraturliste.

Kr. M. Jensen

K. C. Zachariah and Julian Condé: Migration in West Africa: demographic aspects.

Oxford University Press, 1981. 130 s.: Ill. 28 cm. £4.50.

Bogen behandler et område med en skønnet befolkning på 40 mio. i 1975 omfattende 9 vestafrikanske lande - fra Senegal til Togo samt indlandsstaterne Mali og Øvre Volta. Hovedvægten ligger naturligt på de ganske omfattende flytninger i området; men da flytningerne ikke dels ikke kan betragtes løst fra den øvrige befolkningsudvikling dels i disse lande, kan man bestemme indre (samt ved spørgsmål om nationalitet, stamme o.l. ved de sjældne folketællinger, er der et kapitel af passende omfang om den almindelige demografiske udvikling. De øvrige kapitler behandler internationale flytninger, flytninger inden for landene samt flytningen fra land til by.

Den meget redelige fremstilling får ikke mindst værdi ved de talrige tabeller (89 i teksten og 36 i et appendix). Der er yderligere en snes udmærkede kort.

Henning Mørch

Walter Sperling: Tschechoslowakei: Beiträge zur Landeskunde Ostmitteleuropas. Uni-Taschenbücher; 1107.

Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart 1981. 343 s., ill. 19 cm. DM 26,80.

En meget traditionelt opbygget bog om den kun 60 år gamle stat. Der indledes med nogle betragtninger over de vanskelige relationer mellem Tyskland og Tjekkoslavakiet som en del af landets historie. Dernæst behandles naturen og udnyttelsen/beskyttelsen af den, samt de spændende demografiske forhold i et land med mange mindretal og nationalitetsspørgsmål.

Bebyggelsesgeografien belyses ved små kortudsnit, og omtalen af erhvervsgrenene koncentrerer sig især om ændringerne fra den kapitalistiske til den sovjetprægede, socialistiske samfundsstruktur. Et lille afsnit er specielt afsat til udviklingen i Slovakiet - »ein ostmitteleuropäisches Wirtschaftswunder«.

De mange små afsnit på 1-2 sider gør bogen let at slå op i, men det leksikale tilsnit hæmmer en udybning af emnerne.

Kr. M. Jensen

Probleme der geographischen Kartenauswertung/hrsrg. von Armin Hüttermann. Wege der Forschung, Bd. 404.

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1981. VII, 455 s., ill. 20 cm. Pris ikke oplyst.

Systematiseringen af den praktiske og videnskabelige udnyttelse af topografiske kort er en problemfyldt opgave, som det fremgår af de 25 enkeltartikler, der er samlet i denne bog. Bidragene er hentet fra femten vidt forskellige tidsskrifter - kun »Kartographische Nachrichten« er flittigt benyttet - og de strækker sig tidsmæssigt over de sidste 50 år; de fleste er dog fra 1970'erne.

De vigtigste artikler behandler selve kortets indhold samt analysen af såvel de primære som sekundære oplysninger, der kan hentes ud af kortet, og selv om de fleste indlæg er af ret teoretisk tilsnit, præsenteres der mange anvendelige ideer. Det er tydeligt, at de fleste anvendelsesområder er rettet mod naturgeografiske elementer i landskabet, medens analysen af kulturlandskabet endnu er lidet systematiseret og i højere grad samler sig om enkeltelementer som bebyggelse og landsbynavne end om helheder og mønstre.